

Ülle Madise
Õiguskantsler

Teie 27.12.2022 nr 6-1/221434/2206757

Meie 31.01.2023 nr 1-6/22-165/2

Vastuskiri töövõimetoetuse vähendamisest

Austatud õiguskantsler

Tänan Teid Riigikogu sotsiaalkomisjonile saadetud kirja eest. Palute komisjonilt hinnangut, kuidas tõlgendada töövõimetoetuse vähendamisele kehtestatud erandit, mis on sätestatud töövõimetoetuse seaduse § 13 lõikes 3¹.

Sotsiaalkomisjon arutas kirjas tõstatatud küsimust oma 16.01.2023 ja 23.01.2023 istungitel. Komisjoni istungitel osalesid Õiguskantsleri Kantselei, Sotsiaalministeeriumi ja Eesti Töötukassa esindajad.

Arutelu näitas, et Sotsiaalministeerium jääb 2017. aastal menetletud töövõimetoetuse seaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (468 SE) menetlemisel esitatud selgituste juurde. Samuti toodi välja, et töövõimetoetuse eesmärk on asendada inimese puuduvat sissetulekut. Kui inimesel on piisavas määras sissetulek olemas, siis ei pea riik tagama asendussissetulekut. Töövõimetoetuse seaduse § 13 lõikesse 3¹ on koondatud sellised tasud, mille väljamaksmise aeg võib varieeruda ja seetõttu on loodud võimalus arvestada neid väljamakseid mõne teise kuu sissetulekute hulka. Töölepingu lõpparve on aga ühekordne tasu, mis tuleb töölepingu seaduse § 84 lõikest 1 tulenevalt välja maksta töölepingu lõppemise päeval. Seadusest tulenevalt on vaid ühel ajahetkel võimalik lõpparvet välja maksta, mistõttu ei ole seda võimalik jagada ja arvestada mõne teise kuu sissetulekute hulka. Seega lõpparve ei sobitu töövõimetoetuse seaduse § 13 lõikesse 3¹. Arutelu käigus märgiti, et seaduse täiendamine lõpparvega või kasutamata puhkusepäevade eest makstava hüvitisega vajaks põhjalikumalt läbimõtlemist ja analüüsi, sest läbimõtlemata muudatuste korral võivad tekkida hoopis töövõimetoetuse tagasinõuded, sest eelneva perioodi sissetulekud võivad muutuda. Sellisel tagasiulatuval ülevaatamisel oleks inimestele ebasoodne mõju ning suureneks ka Eesti Töötukassa halduskoormus. Samuti ei soovita seda, kus Töötukassa peaks igal üksikjuhul hakkama hindama, millisesse kuusse inimese sissetulek arvestada, et vältida töövõimetoetuse vähendamist. Ka siinjuures tuleb märkida, et see läheks vastuollu töövõimetoetuse eesmärgiga.

Komisjonis toimunud arutelu näitas, et Sotsiaalministeerium ja Eesti Töötukassa jäid varasemate seisukohtade juurde. Komisjon soovib aga, et Teie kirjas tõstatatud probleem laheneks inimesele soodsamal viisil ja seetõttu oleme tänulikud, kui leiate võimaluse osaleda sobiva lahendusvariandi väljatöötamisel.

Lisaks märgin, et komisjon pidas oluliseks, et nii töötajad kui ka tööandjad oleksid teadlikud seadustega antud võimalustest, mistõttu palus komisjon nii Eesti Töötukassal kui ka Sotsiaalministeeriumil tegeleda osapoolte parema teavitamisega, et osatakse teha ja soovitada valikuid, mis mõjutavad töövõimetoetuse suurust.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Helmen Kütt
esimees

Teadmiseks: Sotsiaalministeerium